

31ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ

ΠΟΛΕΜΟΣ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό σημείωμα

Η Τασούλα Καραϊσκάκη είναι δημοσιογράφος στην εφημερίδα *Καθημερινή* και μεταφράστρια. Έχει πλούσιο συγγραφικό έργο.

Ο μεγάλος πόλεμος των μικρών πλασμάτων

Για τα παιδιά ο πόλεμος δεν έχει ερεβώδη²² πολιτικά παίγνια και ανταγωνισμούς ανάμεσα σε δύο πλευρές. Είναι απλά ένας εφιάλτης άκρας ανάγκης, ορφάνιας, ξεριζωμού, αγριοτήτων, πόνου, αίματος, θανάτου. Για τα εκατοντάδες βρέφη και νήπια στο προάστιο Γκούτα της Δαμασκού που ξαφνικά έπαψαν να αναπνέουν μέσα στα σπίτια τους μετά την επίθεση, άγνωστο από ποιον, με νευροπαραλυτικά αέρια ή τα 15.000 παιδιά ανάμεσα στα 100.000 και πλέον θύματα στους 16 φονικούς μήνες του εμφυλίου στη Συρία, δεν υπάρχουν αίτια και αφορμές του πολέμου και εκεί που βρίσκονται έχει πάψει πλέον να τα αφορά. Δεν ενδιαφέρονται πια γι' αυτούς που ζουν τη φρίκη της πραγματικότητας κι αυτούς που εισπράττουν την ωμότητα ανωδύνως από τις τηλεοράσεις τους, τους καθεστωτικούς, τους αντικαθεστωτικούς, τους ζωσμένους με εκρηκτικά και την απόλυτη ισχύ πάνω στη ζωή και τον θάνατο «μάρτυρες», τους στρατηγούς, τους μισθοφόρους, τους βιαστές, τους μαυραγορίτες, τους μεσάζοντες των ιδεών και των πράξεων. Έχουν στεριώσει σε μια γαλήνη άγνωστη, ασάλευτη.

«Παιδιά και έφηβοι έχουν εκτελεστεί με συνοπτικές διαδικασίες, έχουν κρατηθεί παρανόμως, έχουν κακοποιηθεί σεξουαλικά (το 76% των θυμάτων σεξουαλικής βίας είναι κάτω των 17 ετών), έχουν χρησιμοποιηθεί σε μάχες, έχουν απαχθεί και βασανιστεί, έχουν χρησιμοποιηθεί ως ανθρωπίνη ασπίδα (μαχητές έδεσαν παιδιά πάνω σε τεθωρακισμένα για να

22. Σκοτεινά.

μη δεχθούν πυρά), δεν έχουν πρόσβαση σε ανθρωπιστική βοήθεια και έχουν γίνει, ηττημένα, στόχοι σε βίαιες επιθέσεις» έγραφε η έκθεση της βρετανικής οργάνωσης War Child «Συρία: Ένας πόλεμος κατά της Παιδικής Ηλικίας». Η οργάνωση καταγγέλλει την «έλλειψη ενότητας σε διεθνές επίπεδο» παρά τις έγγραφες σχετικές δεσμεύσεις κρατών.

Ο πόλεμος είναι «αιμοδιψής». Ο αντίπαλος, ακόμη κι αν ο εχθρός του είναι αίμα από το αίμα του, θα επινοήσει κάτι πιο φρικιαστικό, πιο βίαιο από αυτό που υπέστη, θα επιβάλει μια περισσότερο τερατώδη αντεκδίκηση, στο όνομα της ειρήνης. Και θα βαφτίσει την ωμότητα απόδοση δικαιοσύνης, ηρωισμό, αποκατάσταση της τάξης, και τον αντιμαχόμενο, ραδιούργο, συνωμότη, προδότη... Επαίσχυντες πράξεις θα εξηρωιστούν, θα εξαγιαστούν, θα αποθεωθούν.

Όμως τα παιδιά δεν μπορούν να συλλάβουν ότι η δίψα για κυριαρχία και η ανθρωπίνη απληστία είναι οι αιτίες για τους ποταμούς αίματος, για τις χιλιάδες των πτωμάτων που στρώνουν τη γη τους, για την απόγνωση, την πείνα, τη στέρψη, τον τρόπο που κάνουν τον φιλήσυχο μακελάρη.

Δε γνωρίζουν ακόμη ότι, όταν ο άνθρωπος προβάλλει πάνω σε μια ιδέα τη φλόγα του δικού του απόλυτου, γεννιούνται εγκλήματα, ότι, όταν μετατρέπει τη ιδεολογία του σε «θεό» και εξαναγκάσει τους άλλους να τον αγαπήσουν, οι συνέπειες είναι ανυπολόγιστες. Ότι, όταν κάποιος αρνείται τον εναλλάξιμο χαρακτήρα των ιδεών, το αίμα ρέει. Ότι η αρχή του κακού έγκειται στη μεγαλομανία της φυλής μας, που δίνει τα πάντα για την αναζήτηση μιας «αλήθειας» ώσπου να συντριβεί υπό το βάρος των ακροτήτων της. Ότι ο φανατισμός, η πιο αδιάφθορη από όλες τις ανθρωπινες εκδηλώσεις του πνεύματος – αν κάποιος σκοτώνει για μια ιδέα, μπορεί κάλλιστα να σκοτωθεί γι' αυτήν –, στην αρχή εξάπτει και στη συνέχεια υποτάσσει και εξοντώνει τις ψυχές.

Ωστόσο, τα παιδιά βλέπουν ξεκάθαρα στο πρόσωπο του φιλοπόλεμου σωτήρα –ένθερμοι σωτήρες υπάρχουν και στις δυο φλογισμένες πλευρές– το αρπακτικό ζώο που τους στερεί τον γονιό, τον αδελφό, τον φίλο, το σπίτι, το φαί, την ασφάλεια, το όνειρο.

Οι μεγάλοι κάνουν πως δε βλέπουν.

Τασούλα Καραϊσκάκη,
εφημ. Καθημερινή

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**1η δραστηριότητα**

- A1.** Να γράψετε ένα κείμενο με το οποίο θα αποδώσετε περιληπτικά το άρθρο που σας δόθηκε και το οποίο θα αξιοποιήσετε σε γραπτή ομαδική εργασία (100-110 λέξεις).

[Μονάδες 10]

- A2.** Σε καθεμιά από τις προτάσεις που ακολουθούν να δώσετε τον χαρακτηρισμό «ΣΩΣΤΟ» ή «ΛΑΘΟΣ», ανάλογα με το εάν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι.

- α)** Τα παιδιά της Συρίας είναι τα αθώα θύματα του πολέμου.
- β)** Για τα παιδιά αυτά το φαινόμενο του πολέμου παύει να γίνεται κατανοητό ως απαράδεκτο φαινόμενο και γίνεται αντιληπτό ως συνέχιση της ζωής με άλλα μέσα.
- γ)** Στο όνομα της ειρήνης διαπράττονται τα μεγαλύτερα εγκλήματα.
- δ)** Τα παιδιά αδυνατούν να καταλάβουν πως η ανθρώπινη απληστία και η δίψα για κυριαρχία είναι οι αιτίες για τους ποταμούς αίματος στη χώρα τους.
- ε)** Ο φανατισμός υποτάσσει και εξοντώνει τις ψυχές.

[Μονάδες 5]

2η δραστηριότητα

- A3.** Να σχολιάσετε τη λειτουργία των σημείων στίξης στις πιο κάτω περιπτώσεις: «μάρτυρες» (πρώτη παράγραφος), (το 76% των θυμάτων σεξουαλικής βίας είναι κάτω των 17 ετών), «Συρία: Ένας πόλεμος κατά της Παιδικής Ηλικίας» (δεύτερη παράγραφος), «αιμοδιψής» (τρίτη παράγραφος), –ένθερμοι σωτήρες υπάρχουν και στις δυο φλογισμένες πλευρές– (έκτη παράγραφος).

[Μονάδες 5]

- A4.** Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: έπαψαν, ενδιαφέρονται, δεσμεύσεις, θα επινοήσει, επαίσχυντες.

[Μονάδες 5]

- A5.** Πώς οργανώνεται ο λόγος στην τρίτη παράγραφο («Ο πόλεμος είναι “αιμοδιψής” ... θα αποθεωθούν») του κειμένου;

3η δραστηριότητα

- A6.** Ως εκπρόσωπος του Συμβουλίου Νέων της Ευρώπης απευθύνετε επιστολή διαμαρτυρίας (200-250 λέξεις) στον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ, επισημαίνοντάς του τις επιπτώσεις των πολεμικών επιχειρήσεων στη Συρία και ιδιαίτερα στα παιδιά της χώρας.

[Μονάδες 20]

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό σημείωμα

Το ποίημα του David Krieger γράφτηκε τον Απρίλιο του 2005 για ένα δωδεκάχρονο αγόρι, τον Ali Ismail Abbas, που έχασε τη μητέρα, τον πατέρα, τον αδελφό και άλλους έντεκα συγγενείς όταν ένα βλήμα χτύπησε το σπίτι του. Ο ίδιος έχασε και τα δυο του χέρια. Ήθελε να γίνει γιατρός.

Σ' ένα παιδί από το Ιράκ

Ήθελες να γίνεις γιατρός λοιπόν;

Έτσι κι αλλιώς ήταν απίθανο
να εκπληρωθούν τα όνειρά σου.

Δεν το 'χαμε σκοπό να σε βρουν οι βόμβες μας.

Είναι έξυπνες βόμβες, αλλά δεν ήξεραν
πως ήθελες να γίνεις γιατρός.

Δεν ήξεραν τίποτα για σένα
δεν ξέρουν τίποτα από αγάπη.

Δεν μπορείς να τις εμπιστευτείς με τα όνειρά σου.

Ξέρουνε μόνο να βρίσκουνε το στόχο τους
να εκρήγνυνται και να σκοτώνουν.

Έχουνε γκρι μεταλλικό κουκούλι και σκληρή καρδιά,
κάνουνε μόνο αυτό που φτιάχτηκαν να κάνουν.

Δε φταίνει αυτές αν σε βρήκαν.

Να γίνεις γιατρός ίσως δεν ήταν το γραφτό σου.

David Krieger,
μτφρ. Ξένη Σκαρτσή, <https://mandragoras-magazine.gr>

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**1η δραστηριότητα**

- B1.** «Δεν ήξεραν τίποτα για σένα/δεν ξέρουν τίποτα από αγάπη». Να σχολιάσετε τους πιο πάνω στίχους του ποιήματος σε ένα κείμενο 50-60 λέξεων.

[Μονάδες 15]

2η δραστηριότητα

- B2.** Στο ποίημα υπάρχει διάχυτο το στοιχείο της ειρωνείας. Να γράψετε δύο στίχους στους οποίους εντοπίζεται και να σχολιάσετε τη λειτουργία της.

[Μονάδες 5]

- B3.** Να εντοπίσετε δύο διαφορετικά εκφραστικά μέσα που υπάρχουν στο ποίημα και να σχολιάσετε τη λειτουργία τους.

[Μονάδες 5]

- B4.** «Δεν το 'χαμε σκοπό να σε βρουν οι βόμβες μας». Να σχολιάσετε τη χρήση του α' πληθυντικού ρηματικού προσώπου στον πιο πάνω στίχο.

[Μονάδες 5]

3η δραστηριότητα

- B5.** Σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων να αναφέρετε με ποιες δραστηριότητες, ατομικές και συλλογικές, θα μπορούσε να ευαισθητοποιηθεί η κοινή γνώμη για τα παιδιά του πολέμου.

[Μονάδες 20]